

Titel: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K28

Citation: "Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K28", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K28*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2012 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-b259-txr-root.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K28

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

Tekstredegørelse

1. Manuskriptbeskrivelse
2. Datering og kronologi 528

1. Manuskriptbeskrivelse

Til brevene i gruppen »Kolderup-Rosenvinge« findes følgende manuskripter, hvoraf Brev 259-261, 263, 265, 267, 271, 273 og 275 befinder sig i Kierkegaard Arkivet (KA) og Brev 262, 264, 266, 268-269, 272 og 274 i Ny Kongelig Samling (NKS) på Det Kongelige Bibliotek (KB). Brev 270 befinder sig i Sammlung Darmstaedter på Staatsbibliothek zu Berlin.*

Brev 259. Fra J.L.A. Kolderup-Rosenvinge til SK (SKS 28, 387).

- B259 259 1 dobbeltblad i 8°.^{*}
Ingen paginering.
Papir: gråligt postvelin, glat; blindtryk af en krone i en oval. Mål: 135 × 208 mm.^{*}
Bladene har efter beskrivning været foldet to gange på tværs til konvolut (mål: 135 × 75 mm^{*}); rest af rød oblat.^{*}
Bl. [1v]-[2r] er ubeskrevet.
(KA, D pk. 1 læg 11; B&A 160)

259

Brev 260. Fra J.L.A. Kolderup-Rosenvinge til SK (SKS 28, 387-388).

- 260 1 dobbeltblad i 8°.
Ingen paginering.
Papir: gråligt postvelin, glat; blindtryk af en krone i en oval. Mål: 135 × 208 mm.
Bladene har efter beskrivning været foldet to gange på tværs til konvolut (mål: 135 × 73 mm); rest af oblat.
Bl. [1v]-[2r] er ubeskrevet.
(KA, D pk. 1 læg 11; B&A 172)

260

Brev 261. Fra J.L.A. Kolderup-Rosenvinge til SK (SKS 28, 388).

- 261 1 dobbeltblad i 8°.
Ingen paginering.
Papir: gråligt postvelin, glat; blindtryk af en krone i en oval. Mål: 135 × 208 mm.
Bladene har efter beskrivning været foldet to gange på tværs til konvolut (mål: 135 × 76 mm); rest af rød oblat.
Bl. [1v]-[2r] er ubeskrevet.
En enkelt korrektion.
(KA, D pk. 1 læg 11; B&A 173)

261

Brev 262. Fra SK til J.L.A. Kolderup-Rosenvinge (SKS 28, 389-390).

- 262 1 dobbeltblad i 8°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt velin, glat. Mål: 124 × 200 mm.
Bladene har efter beskrivning været foldet en gang på langs og en gang på tværs.
Få korrektioner.
(NKS 3101 4°; B&A 180)

262

Brev 263. Fra J.L.A. Kolderup-Rosenvinge til SK (SKS 28, 390-391).

- 263 1 dobbeltblad i 8° med tresidet guldsnit.

- Ingen paginering.
Papir: gulligt postvelin, glat. Mål: 122 × 189 mm.
Bladene har efter beskrivning været foldet en gang på langs ved højre kant og to gange på tværs.
Bl. [2r]-[2v] er ubeskrevet.
(KA, D pk. 1 læg 11; B&A 181)
- 263
- Brev 264. Fra SK til J.L.A. Kolderup-Rosenvinge (SKS 28, 391-394).
1 dobbeltblad + 1 løst blad, i alt 3 blade i 8° med tresidet guldsnit.
Ingen paginering.
Papir: gråligt velin, glat. Mål: 125 × 200 mm.
Bladene har efter beskrivning været foldet to gange på tværs.
Bl. [3v] er ubeskrevet.
Få korrektioner.
(NKS 3101 4°; B&A 184)
- 264
- Brev 265. Fra J.L.A. Kolderup-Rosenvinge til SK (SKS 28, 394-397).
1 dobbeltblad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt postvelin, glat. Mål: 215 × 275 mm.
Bladene har efter beskrivning været foldet to gange på langs og tre gange på tværs til konvolut (mål: 147 × 90 mm); rødt laksegl med motiv af Herakles.
Konvolutten har desuden været foldet en gang på langs.
Få korrektioner.
(KA, D pk. 1 læg 11; B&A 185)
- 265
- Brev 266. Fra SK til J.L.A. Kolderup-Rosenvinge (SKS 28, 397-402).
4 løse blade i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 170 × 208 mm.
Bladene har efter beskrivning været foldet to gange på langs og en gang på tværs.
Bl. [4v] er ubeskrevet.
Få korrektioner. På bl. [3v] findes en tilføjelse skrevet på langs i randen af papiret. Nederst på bl. [3v] er en linje slettet, og årsagen er formentlig følgende: efter »fra det faste Punkt bag ved.« (SKS 28, 401,20-21) er SK ved en fejl begyndt på brevets sidste afsnit (SKS 28, 401, 35), dvs. på en ny linje med indryk. Han har skrevet en linje af afsnittet, før han har streget ud og fortsat det afbrudte afsnit.
(NKS 3101 4°; B&A 186)
- 266
- Brev 267. Fra J.L.A. Kolderup-Rosenvinge til SK (SKS 28, 402-406).
1 dobbeltblad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt postvelin, glat. Mål: 215 × 275 mm.
Bladene har efter beskrivning været foldet to gange på langs og tre gange på tværs til konvolut (mål: 155 × 90 mm); spor efter forsegling. Konvolutten har desuden været foldet en gang på langs.
Brud på forseglingen har gjort dele af teksten ulæselig på bl. [2r] (se illustration 21, SKS 28, 405).
Få korrektioner.
(KA, D pk. 1 læg 11; B&A 187)
- 267
- Brev 268. Fra SK til J.L.A. Kolderup-Rosenvinge (SKS 28, 406-410).
1 dobbeltblad + 1 løst blad, i alt 3 blade i 4°. Det løse blad har afrevet kant i venstre side.
Ingen paginering.
Papir: blåligt koncept, groft. Mål: 169 × 205 mm.
Bladene har efter beskrivning været foldet en gang på langs og en gang på tværs.
Få korrektioner. Nederst på bl. [2v] findes en længere tilføjelse.
- 268

- 268 (NKS 3101 4°; B&A 188)
- 269 Brev 269. Fra SK til J.L.A. Kolderup-Rosenvinge (SKS 28, 410-412).
1 dobbeltblad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: blåligt koncept, groft. Mål: 170 × 205 mm.
Bladene har efter beskrivning været foldet en gang på langs og en gang på tværs.
Få korrektioner. På bl. [2r] findes en tilføjelse skrevet på langs i randen af papiret. På bl. [2v] findes en længere tilføjelse øverst på bladet; tilføjelsen er fortsat på langs i randen af papiret.
- 269 (NKS 3101 4°; B&A 189)
- 270 Brev 270. Fra SK til J.L.A. Kolderup-Rosenvinge (SKS 28, 413).
1 løst blad i 4° med afklippet kant i venstre side og øverst.
Ingen paginering.
Papir: blåligt koncept, groft. Mål: 214 × 165 mm.
Bladet har været foldet to gange på langs og to gange på tværs til konvolut (mål: ca. 148 × 99 mm). Konvolutten har desuden været foldet en gang på langs. Bladet bærer yderligere præg af at have været foldet en gang på tværs efter beskrivning.
Få korrektioner.
(Sammlung Darmstaedter 2a 1845: Kierkegaard, Sören, Staatsbibliothek zu Berlin; KB, Fot. br.; B&A 190)
- 270
- 271 Brev 271. Fra SK til J.L.A. Kolderup-Rosenvinge (SKS 28, 414-419); består af et brev og en efterskrift foldet til konvolut.
Brev.
271.1 2 dobbeltblade + 1 løst blad, i alt 5 blade i 4°. Det løse blad har afrevet kant i venstre side.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 170 × 206 mm.
Bladene har efter beskrivning været foldet en gang på langs og en gang på tværs til indstik i konvolut (ms. 271.2).
Bl. [5v] er halvt beskrevet.
Få korrektioner. På bl. [2r] har SK midt i en sætning efter linjeskift ved en fejl påbegyndt det efterfølgende afsnit og skrevet to linjer deraf; linjerne er overstreget, og nedenunder er den afbrudte sætning genoptaget (SKS 28, 415,16).
- 271.1
- Efterskrift foldet til konvolut.
- 271.2 1 løst blad i 4° med uregelmæssigt afrevet kant øverst og nederst.
Ingen paginering.
Papir: gulligt velin, glat. Mål: 206 × 245 mm.
Bladet har efter beskrivning været foldet to gange på langs og to gange på tværs til konvolut (mål: 115 × 102 mm); rødt laksegl med signeten »SAK«. Konvolutten har desuden været foldet en gang på tværs.
(L-fort. og B-fort. 315; KA, D pk. 1 læg 11; B&A 211)
- 271.2
- (L-fort. og B-fort. 315; KA, D pk. 1 læg 11; B&A 211)
- 271
- 272 Brev 272. Fra SK til J.L.A. Kolderup-Rosenvinge (SKS 28, 419-422).
2 dobbeltblade, i alt 4 blade i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 170 × 204 mm.
Bladene har efter beskrivning været foldet en gang på langs og en gang på tværs.
Få korrektioner. På bl. [3v] findes en tilføjelse på langs i randen af papiret.

272 Brevets slutning mangler.
(NKS 3101 4°; B&A 214)

273 Brev 273. Fra J.L.A. Kolderup-Rosenvinge til SK (SKS 28, 423-426).
1 dobbeltblad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt postvelin, glat. Mål: 215 × 275 mm.
Bladene har efter beskrivning været foldet to gange på langs og tre gange på tværs til konvolut (mål: 155 × 88 mm); rest af oblat. Konvolutten har desuden været foldet to gange på langs.
Oblaten har visse steder beskadiget ms. og gjort teksten ulæselig (fx SKS 28, 426,1).
Få korrektioner.
(KA, D pk. 1 læg 11; B&A 216)

274 Brev 274. Fra SK til J.L.A. Kolderup-Rosenvinge (SKS 28, 426-427).
1 løst blad i 4° med afrevet kant i venstre side.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 169 × 204 mm.
Bladet har efter beskrivning været foldet en gang på langs og en gang på tværs.
Få korrektioner.
(NKS 3101 4°; B&A 217)

275 Brev 275. Fra J.L.A. Kolderup-Rosenvinge til SK (SKS 28, 427-428).
1 dobbeltblad i 8° med afrundede hjørner.
Ingen paginering.
Papir: gulligt velin, glat. Mål: 120 × 185 mm.
Bl. [2r]-[2v] er ubeskrevet.
(KA, D pk. 1 læg 11; B&A 264)

(*L-fort.* + *B-fort.* 315, 316, *L-fort.* 322, *B-fort.* 322.2; * KA, D pk. 1 læg 11; NKS 3101 4°; Sammlung Darmstaedter 2a 1845: Kierkegaard, Sören, Staatsbibliothek zu Berlin; KB, Fot. br.; B&A 160, 172-173, 180-181, 184-190, 211, 214, 216-217 og 264)

2. Datering og kronologi

Den bevarede brevveksling mellem SK og J.L.A. Kolderup-Rosenvinge forløber i perioden fra den 30. sept. 1847 til den 28. april 1850. 17 breve findes, hvoraf ni er skrevet af SK og otte af Kolderup-Rosenvinge. Sidstnævnte er alle dateret, mens kun ét af SKs er det; de øvrige kan dog dateres præcist eller omtrentligt ud fra indholdet.

De første tre, Brev 259-261, er alle skrevet af Kolderup-Rosenvinge; SKs mulige svar findes ikke. I Brev 259 takker Kolderup-Rosenvinge i et brev dateret »d 30 Sept. 1847« for *Kjerlighedens Gjerninger*, som SK har sendt ham. Bogen blev annonceret som udkommet den 29. sept. 1847,* så SK har altså straks ved udgivelsen sendt et gaveeksemplar. Brev 260 er dateret »d 18 Febr 1848« og Brev 261 »d. 6 Marts 1848«.

Herefter følger en korrespondance fra sommeren 1848, Brev 262-270. I brevene udfoldes en samtale på skrift, og SKs udaterede breve lader sig let indplacere mellem Kolderup-Rosenvinges daterede breve. I det følgende fremdrages enkelte passager i hvert brev som belæg for rækkefølgen.

Brev 262 fra SK kan dateres til juli 1848 ud fra bemærkninger i Brev 263. SK nævner i Brev 262 Holbergs *Mester Gert Westphaler* (1724), og han noterer desuden, idet Kolderup-Rosenvinge ligger på landet og derfor er forhindret i at spadsere, at han nu må lære »at spadsere med Dem paa Prent« (SKS 28, 389,28). Af Brev

263 fra Kolderup-Rosenvinge dateret »Ordrupshøj d. 26de Jul. 1848« fremgår det, at han er med på spøgen om at spadsere pr. brev. Yderligere beklager han, at han har fået brevet »otte Dage for silde, da jeg netop for en 8te Dages Tid siden forelæste Gert W. her en Aften« (SKS 28, 391,6-7). Kolderup-Rosenvinge meddeler yderligere, at han i de sidste otte dage har været bortrejst (jf. SKS 28, 390,30-32). Brev 262 kan derfor tidligst have været afsendt otte dage før den 26. juli 1848, idet Kolderup-Rosenvinge ellers havde været hjemme til at modtage det.

Som afslutning skriver Kolderup-Rosenvinge i Brev 263: »Om Politik have vi slet ikke talt« (SKS 28, 391,24). Denne bemærkning er grundlag for at tidsfæste SKs næste brev, Brev 264. Hans første linje er en respons derpå: »'Vi fik ikke talt om Politik' siger De« (SKS 28, 391,31). Brevet må være skrevet sidst i juli eller i begyndelsen af aug. 1848 inden Kolderup-Rosenvinges næste brev.

Brev 265 fra Kolderup-Rosenvinge er dateret »Ordrupshøj d. 8de August 1848«. Han kommenterer indholdet af Brev 264, idet han ironisk udnævner SK til tilhænger af Bevægelsespartiet og skriver: »Deres evige Lovtale over Spadseren, som De har bragt i et formeligt System, hvis Culminationspunkt er, at man kan gaae fra det altsammen, viser mig tydeligt hvad Klokken er slaaet; thi ogsaa de øvrige Bevægelsesfolk ansee Bevægelsen selv for Hovedsagen, og har tilsidst ikke andet Maal end at gaae fra det altsammen« (SKS 28, 394,22-27). I Brev 266 svarer SK: »Har jeg, som De sidst bemærkede, bragt det at spadsere i System, saa lad mig da her forsøge en lille Theorie af 'Bevægelsen', under hvilken Categorie igjen Standsningen hører« (SKS 28, 400,14-17). Han omtaler tillige en artikel i *Berlingske Tidende* fra den 9. aug. 1848 om en togulykke, hvori manglende færdigheder i at anvende en togvogns bremse spiller en central rolle.* SK causerer over en bremses funktion, idet han inddrager ordets anden betydning, et insekt.

Brev 266 er udateret, men er skrevet i midten af aug. 1848, idet Kolderup-Rosenvinges næste brev, Brev 267, er dateret »Ordrupshøj d. 20 Aug 1848« og indholder en bemærkning til SKs udvikling af bremsens funktion: »Ja, naar de Gale og de Blinde saaledes skulle vedblive at være Vejvisere for Folket, for at dette paa den folkeligste Maade kan løbe gal, er jeg nær ved at gaae over til Deres og Jeronymi Mening, at Verden neppe staaer til Paaske, om man endogsaa sætter nok saa mange Bremses paa Galskabens Dampvogn!« (SKS 28, 403,1-5). Kolderup-Rosenvinge henviser desuden til en artikel af P.W. Christensen i tidsskriftet *For Literatur og Kritik** og afslutter sit brev med et ønske til SK: »har De seet Gjengangeren af den politiske Kandestøber? Det er en politisk Jernstøber, som hedder Lunde cfr. Hexeri og blind Allarm 4de Act. 4 Scene. – Spørgsmaal, hvorledes forholder Jern sig til Kobber og især i Politiken? ønskes besvaret paa næste Spadseretur« (SKS 28, 406,2-5).

I Brev 268 reagerer SK på Kolderup-Rosenvinges omtale af P.W. Christensen, SKs sekretær i årene 1842-43,* og opfylder ligeledes det afsluttende ønske i Brev 267: »Dog det er sandt, inden vi gaae videre, ell. maaskee rigtigere idet vi nu gaae videre thi vi spadsere jo: da vi sidst talte sammen var der Noget, De forlangte jeg næste Gang skulde oplyse: hvilken er Forskjellen mellem en Jernstøber og Kandestøber« (SKS 28, 408,20-23). SK har formentlig skrevet Brev 268 i slutningen af aug. 1848.

Fra året 1848 findes endnu et par breve fra SK til Kolderup-Rosenvinge, Brev 269 og 270. I Brev 270 skriver SK: »Ved at søge efter i Papirer fra den allersidste Tid fandt jeg saa ogsaa et Brev til Dem, konvoluteret og med Udskrift: Ordrupshøi. Det maa altsaa være skrevet, medens De endnu laae paa Landet« (SKS 28, 413,7-9). Der er muligvis tale om Brev 269; udskriften til dette brev er dog ikke bevaret, så det kan ikke bestemmes med sikkerhed. Brev 269 kan under alle omstændigheder tidsfæstes til sidste halvdel af sept. 1848. I brevet henviser SK til en artikel fra den 14. sept. i *Berlingske Tidende*, hvor urtekræmmeren C.F. Melbye opstiller et politisk program i håb om at blive valgt til Den Grundlovgivende Rigsforsamling ved valget den 5. okt. 1848.* Brev 270 må derfor være skrevet herefter, formentlig i løbet af sept.-okt. 1848.

Herefter følger fire breve fra 1849. Hovedparten af Brev 271 fra SK til Kolderup-Rosenvinge er antagelig skrevet den 11. juli 1849; kun efterskriften på konvoluttens inderside er skrevet noget senere, idet SK her noterer, at indlagte »er skrevet allerede for nogen Tid siden« (SKS 28, 418,31-32). I det indlagte henviser SK til en annonce i *Adresseavisen*: »Idag seer jeg saaledes igjen et Avertissement fra Hesteslagteren paa Christianshavn, at han har faaet noget 'særdeles meget fedt Kjød'. Dog det var ikke det, jeg vil fortælle, derimod er det hans Vignet, jeg vil tale om« (SKS 28, 414,7-10); annoncen findes i avisen fra den 11. juli 1849.* Selv om brevet er konvolutteret og forsejlet, er det ikke sikkert, at det overhovedet har været afsendt. Ved SKs død blev det fundet blandt hans øvrige papirer.

De to følgende breve er begge dateret. Brev 272, hvis afslutning ikke er overleveret, er således af SK dateret »d. 28. Juli. 49«. Brev 273, fra Kolderup-Rosenvinge, er dateret »Bakkehuset d. 1ste August 1849«. Han nævner heri en nært forestående rejse til Stockholm, som »skal tiltrædes Søndag eller Mandag« (SKS 28, 425,12). Denne oplysning kan anvendes til at datere SKs svar, Brev 274. Den 1. aug. 1849 var en onsdag, og SKs svar må være skrevet i dagene efter modtagelsen, dvs. endnu inden Kolderup-Rosenvinge er rejst; SK skriver således: »jeg tvivler intet Øieblik paa, at det vil blive Dem en behagelig Tour« (SKS 28, 427,14-15). Brev 274 er altså skrevet i begyndelsen af måneden, før søndag den 5. aug.

Korrespondancens sidste brev, Brev 275, er fra Kolderup-Rosenvinge og dateret »d. 28 Apr 1850«. Han undskylder for at måtte udsætte deres spadsereture og klager i øvrigt over et skrantende helbred. Han døde senere på året den 4. aug. 1850 i Frankrig under et kurophold i Nantes.

SK sendte senere et dedikeret eksemplar af *Indøvelse i Christendom*, der udkom den 25. sept. 1850, til Kolderup-Rosenvinges ene datter Wilhelmine Susanne Rothe og senere på året et dedikeret eksemplar af *En opbyggelig Tale*, der udkom den 20. dec. 1850, til den anden datter, Sophie. I begge gaveeksemplarer har SK ladet dedikationen følge af en sjælden personlig hilsen, hvori han giver udtryk for sin sorg over faderens bortgang (se Dedikation 101 og 111).